

Робоча програма навчальної дисципліни «**Психологія обдарованості**» підготовки на другому (магістерському) рівні, галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 225 Медична психологія, для студентів I курсу Навчально-наукового інституту психічного здоров'я.

РОЗРОБНИКИ:

Філоненко Мирослава Мирославівна, професор кафедри загальної і медичної психології НМУ імені О.О. Богомольця, доктор психологічних наук, професор

Прудка Л.М. викладач кафедри загальної і медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, кандидат педагогічних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної і медичної психології
Протокол від «13» червня 2024 року №22

Завідувач кафедри, професор _____ **М.М. Матяш**

Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії з медико психологічних дисциплін
Протокол від « 15 » _____ 2024 року № 6

Голова циклової методичної комісії,
професор _____ **Омелянович В.Ю.**

Перезатверджено:

На 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ «__» _____ 20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 22 Охорона здоров'я	Нормативна (за вибором)
Модулів - 1	Спеціальність: 225 Медична психологія	Рік підготовки: 1
Змістових модулів - 1		Семестр: 1
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Допомога сім'ї у формуванні здібностей дитини.		Лекції: 10 годин
Загальна кількість годин - 90		Практичні заняття: 20 годин
Тижневих годин: - аудиторних – 2, самостійна робота студента - 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр»	Самостійна робота: 60 год
		Вид контролю: диференційований залік

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Метою навчальної дисципліни «Психологія обдарованості» є комплексне вивчення та глибокий науковий аналіз психологічних, біологічних та соціокультурних детермінантів обдарованості. Курс спрямований на формування системного розуміння особливостей розвитку обдарованих особистостей, розкриття структури та динаміки обдарованості в різних вікових періодах. Окрема увага приділяється методам діагностики, корекції та розвитку обдарованості, а також стратегіям ефективної підтримки обдарованих дітей та дорослих в освітніх та професійних контекстах.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія обдарованості» є ознайомлення з об'єктом, предметом і методами психології обдарованості, розширення кола знань про сутність структури обдарованості, основних засобів та механізмів обдарованості; засвоєння різновидів загальної та спеціальної обдарованості; вивчення особливостей психології обдарованих дітей та молоді, організації навчання і виховання інтелектуально обдарованих учнів. Завданнями дисципліни «Психологія обдарованості» є формування в студентів умінь та навичок психодіагностичної, психоконсультативної, психокорекційної та розвиваючої роботи з обдарованими дітьми та молоддю.

Здатні продемонструвати: розв'язання типових та складних задач і проблем у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Володіти навичками: навичку аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; навичку вибору способів вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної

діяльності, прийняття та аргументації власних рішень щодо їх розв'язання; доступно формулювати думку, дискутувати, обстоювати власну позицію, тощо.

Самостійно вирішувати: завдання, пов'язані з пошуком інформації з різних джерел, для вирішення професійних завдань; практичні задачі, пов'язані з професійним самовдосконаленням; завдання розробки програми з даного курсу тощо.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна «Психологія обдарованості».

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України другий (магістерський) рівень вищої освіти дисципліна «Психологія обдарованості» забезпечує набуття студентами наступних компетентностей:

Загальні:

ЗК 1 Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.

ЗК 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні:

СК 1. Здатність до збирання та критично опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.

СК 2. Здатність узагальнювати інформацію щодо суб'єктивних і об'єктивних проявів психологічних проблем, субклінічних хворобливих станів та захворювань.

СК 4. Здатність до вибору оптимальних методів та проведення клінічної / психологічної діагностики пацієнта.

СК 5. Здатність до оцінювання результатів діагностики, лабораторних та інструментальних досліджень, проведення психологічного дослідження та аналізу, систематизації, оцінювання психометричних та психодіагностичних методик, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій.

СК 6. Здатність до планування, організації та здійснення психологічного дослідження, використання валідного і надійного психодіагностичного інструментарію, аналізування та систематизації одержаних результатів, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій

Результати навчання з дисципліни:

РН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій для здійснення медичних та психологічних інтервенцій.

РН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Психологічні аспекти обдарованості

Конкретні цілі вивчення модуля: застосовувати методи психодіагностичної, психоконсультативної, психокорекційної та розвиваючої роботи з обдарованими дітьми та молоддю; визначати особливості соціалізації обдарованої особистості та стратегії і тактики спілкування в процесі навчання та виховання обдарованих дітей; визначати вікові особливості психології обдарованості; обґрунтовувати значення психологічних знань для майбутньої професійної діяльності; засвоїти основні етапи розвитку творчих здібностей та обдарованості; пояснювати виникнення, історичний розвиток та види обдарованості; аналізувати психологічну структуру обдарованої особистості; Розкрити роль і місце діяльності та спілкування у розвитку творчої особистості; аналізувати обдарованість

особистості та її особливості на різних етапах онтогенезу; визначати особливості функціонування центральної нервової системи обдарованої особистості; засвоїти основні форми і методи організації роботи з обдарованими дітьми та підлітками; виявляти пізнавальні інтереси і нахили у дітей різного віку; Інтерпретувати особливості роботи педагогів з обдарованими дітьми; пояснити значення освіти та виховання у розвитку розумових і творчих здібностей у дітей; обґрунтовувати основні завдання навчально-виховної роботи з обдарованими дітьми.

Тема 1. Вступ до психології обдарованості. Поняття, зміст та основні концепції обдарованості. Зміст поняття «обдарованість». Предмет, об'єкт та завдання курсу психології обдарованості. Проблеми обдарованості та творчості в зарубіжних та вітчизняних дослідженнях.

Тема 2. Генезис обдарованості: освітлення сучасних психологічних аспектів дослідження обдарованості та обдарованих особистостей.

Прояв обдарованості у різні вікові періоди (дошкільний, молодший шкільний вік, підлітковий період, старшокласник). Проблема розвитку творчих здібностей, обдарованості, таланту, здібностей.

Уявлення про творчість в античні часи. Творчість середньовіччя. Епоха відродження та Просвітництва і людина як творець. Сучасний розвиток психології творчості. Творчість та обдарованість особистості в історії психології та культури. Дослідження Ф. Гальтона щодо спадковості таланту. Поняття про талант та його структуру. Поняття про задатки та здібності. Загальна структура здібностей. Умови виховання здібностей. Факторна модель структури інтелекту Дж. Гілфорда. Структура інтелекту за методом Терстоуна. Сучасний стан дослідження проблеми обдарованості (Н.С. Лейтес, Б.М. Теплов, О.М. Матюшкін, В.О., Кульчицька, Ю.З., Фурман, Н.В. Чепелєва та ін.). Загальний аналіз новітніх концепцій обдарованості. Системностратегічний підхід до вивчення обдарованості. Типологія обдарованої особистості

Тема 3. Психологічні детермінанти обдарованості: інтелект, творчість та мотивація.

Інтелект: загальний опис. Розгляд концепцій інтелекту за Дж. Гілфордом. Модель інтелекту обдарованості від Дж. Рензулі. Аналіз взаємовідносин між інтелектом, мисленням, розумом, творчістю та обдарованістю. Модель Блума "Таксономія цілей навчання". Опис загальних та спеціальних здібностей згідно з В.Н. Дружининим. Визначення поняття "творчий потенціал". Вивчення проявів творчого потенціалу у різних видах діяльності. Розгляд зв'язку між творчим потенціалом та обдарованістю. Питання творчої обдарованості. Дослідження творчої обдарованості. Теоретичні підходи вітчизняних та зарубіжних психологів до вивчення творчого потенціалу. Структура особистості. Мотиви в структурі особистості. Вплив мотивації на прояв обдарованості. Концепція творчої обдарованості за А.М. Матюшкіним, вікова обдарованість за Н.С. Лейтесом, концепція обдарованості від Р. Стернберга, Ж.Ф. Монкса, Ф. Гагне, Р. Фельдмана.

Тема 4. Основні види обдарованості.

Діапазон прояву специфічної обдарованості. Види обдарованості. Наукова обдарованість. Технічна обдарованість. Спортивна обдарованість. Інші види обдарованості (організаторська, управлінська, військова, підприємницька та ін.). Прояв різних видів обдарованості у різні вікові періоди. Співставлення видів обдарованості з видами інтелекту за Г. Гарднером.

Тема 5. Вікові та психологічні особливості обдарованості. Особливості вікової обдарованості. Здібності та обдарованість в роки дитинства. Вікові та соціально-психологічні чинники мотивації творчої активності в підлітковому віці. Розвиток обдарованої особистості в ранній зрілості. Психологічні характеристики обдарованої особистості на етапі ранньої юності. Особистісні риси літературно та математично

обдарованих дітей. Психологічні особливості виявлення інтелектуальної обдарованості у студентів. Поняття сенситивного періоду. Особливості розумово обдарованих дітей та молоді: пізнавальна сфера, емоційні особливості, вольова регуляція. Прискорений розумовий розвиток, інтерес до розумової діяльності, розумова активність, потяг до навчання, схильність до абстрактного мислення, особливості пам'яті. Самооцінка творчо обдарованої особистості. Формування адекватної самооцінки розумово-пізнавальних здібностей у дітей та підлітків. Завдання та форми роботи з обдарованими дітьми.

Тема 6. Психологічні методи дослідження обдарованості.

Вивчення обдарованості за допомогою психодіагностичних тестових методик та технологій включає креативні тести П. Торренса, інтелектуальні тести Р. Амтхауера, Д. Векслера, Г. Айзенка, В.Н. Бузина, Э.Ф. Вандерліка, а також тести на мотиваційну обдарованість, які включають Індикатор копінг-стратегій Амірхана, Самоактуалізаційний тест Є. Шострома, Мотивація успіху та страх невдач Елерса. Портфолію Х. Рензулі як метод виявлення обдарованих особистостей. Сучасні тестові методики ІОД НАПН України для вивчення обдарованих дітей і прикладні дослідження особливостей обдарованої людини.

Тема 7. Корекційно-розвивальна робота з обдарованими дітьми різного віку

Корекція страхів та тривожних станів у обдарованих дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Стимулювання розвитку творчої обдарованості у дітей. Підтримка розвитку когнітивних здібностей обдарованих особистостей. Заохочення розвитку мотиваційної сфери обдарованих дітей. Форми і методи організації роботи з обдарованими дітьми. Вплив сім'ї на розвиток обдарованості дитини. Розвиток пізнавальних інтересів і нахилів у дітей. Стимулювання здібностей дитини зі сторони сім'ї. Гра, як засіб розвитку розумових, вольових і творчих здібностей у дітей. Роль уяви в творчому процесі підлітків. Вплив темпераменту на творчість. Особливості відчуттів та сприймань в художній творчості. Вікові особливості обдарованих дітей. Психологічні аспекти розробки програм для навчання обдарованих дітей. Проблеми обдарованих дітей. Допомога сім'ї у формуванні здібностей дитини. Шляхи формування здібностей. Співпраця сім'ї та школи в роботі з обдарованими та творчими дітьми.

Організація навчання розумово обдарованих учнів. Проблеми навчання і виховання обдарованих дітей. Принципи навчання обдарованих дітей та молоді. Стратегії навчання академічно обдарованих дітей. Ігрові інтереси. Прагнення до удосконалення. Виявлення труднощів у сфері соціальних контактів обдарованої дитини: неоднозначність взаємовідносин з вчителем, згасання інтересу до однолітків, замикання в собі, можливість ізоляції тощо.

Творчий потенціал та психічне здоров'я. Психогігієнічні чинники розвитку обдарованості. Особливості впливу творчості на фізичний і психічний стан особистості. Збереження психічного здоров'я. Профілактика стресів, розумових, емоційних та інших перевантажень обдарованих дітей та молоді. Виявлення ознак втоми та виникнення захворювань. Концептуальні питання психогігієнічного забезпечення організації навчального процесу в сучасній школі. Комплекс оздоровчих заходів та психологічна допомога обдарованим дітям.

Тема 8. Психологічний портрет обдарованої особистості.

Виявлення обдарованого досліджуваного (допустима знаменита обдарована особистість); короткий опис біографії обдарованої особистості; опис психологічних негативних та позитивних рис особистості за рахунок спостереження чи психологічних особистісних методик; визначення психотипу особистості загалом; опис типу вербальної та невербальної комунікації обдарованої особистості; визначення основного виду обдарованості за рахунок методу спостереження та психодіагностичних методик; опис основних зовнішніх (фізіогномічних) рис обличчя; аналіз підпису; оформлення та захист презентації.

Тема 9. Соціалізація обдарованої особистості. Розвиток комунікативних здібностей та комунікативної культури обдарованих дітей. Соціалізація обдарованої особистості. Основні інститути соціалізації. Складності соціальної адаптації творчої особистості. Особливості соціальної взаємодії. Вплив сім'ї та школи на розвиток творчих здібностей дітей та підлітків. Прискорений розумовий розвиток. Обдарованість та діяльність. Розумова активність. Потяг до навчання, схильність до абстрактного мислення, толерантність до когнітивної невизначеності. Високий рівень самодостатності та автономії. Проблеми обдарованих дітей .

Соціально-комунікативний розвиток особистості. Процес становлення комунікативної культури. «Комунікативна здатність». «Комунікативна здібність». Етико-комунікативна орієнтованість обдарованої дитини. Перцептивні вміння. Інтерактивні вміння. Потреби, інтерес, настановлення, ідеал обдарованої дитини. Особливості психологічної готовності обдарованої дитини до спілкування. Афективна неврівноваженість та комунікативна культура особистості. Психологічні умови розвитку комунікативної культури обдарованих дітей. Настановлення, досвід та техніка спілкування. Проблема комунікативної культури обдарованої дитини. Чинники розвитку комунікативної культури особистості. Тренінг розвитку комунікативної культури.

Тема 10. Інтеграція обдарованої особистості в освітній процес та професійний світ.

Процес адаптації обдарованих дітей та молоді в освітніх установах та професійному середовищі. Вплив особливості обдарованих індивідів на їх здатність інтегруватися у соціальні та професійні структури. Стратегії для оптимізації освітнього процесу, які б забезпечували ефективне використання потенціалу обдарованих учнів. Вплив шкільної програми, спеціальних освітніх програм та позашкільних активностей на розвиток талантів. Важливість належної кар'єрної орієнтації та професійного консультування для обдарованої молоді, а також потенційні труднощі, з якими вони можуть зіткнутися під час вступу до вищих навчальних закладів та при виборі кар'єри.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модуля і тем	Кількість годин			
	усього	л	п	сам.р.
Модуль 1. Психологія обдарованості				
Змістовий модуль 1. Психологія обдарованості				
1. Вступ до психології обдарованості.	9	2	2	5
2. Генезис обдарованості: освітлення сучасних психологічних аспектів дослідження обдарованості та обдарованих особистостей.	9	2	2	5
3. Психологічні детермінанти обдарованості: інтелект, творчість та мотивація.	7	-	2	5
4. Основні види обдарованості	12	-	2	10
5. Вікові та психологічні особливості обдарованості.	9	2	2	5
6. Психологічні методи дослідження обдарованості	9	2	2	5
7. Корекційно-розвивальна робота з обдарованими дітьми різного віку	12	-	2	10

8. Психологічний портрет обдарованої особистості	9	2	2	5
9. Соціалізація обдарованої особистості. Розвиток комунікативних здібностей та комунікативної культури обдарованих дітей.	7	-	2	5
10. Інтеграція обдарованої особистості в освітній процес та професійний світ.	7	-	2	5
ВСЬОГО ГОДИН:	90	10	20	60

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№	Тема	К-ть годин
1	Вступ до психології обдарованості	2
2	Генезис обдарованості: освітлення сучасних психологічних аспектів дослідження обдарованості та обдарованих особистостей	2
3	Вікові та психологічні особливості обдарованості	2
4	Психологічні методи дослідження обдарованості	2
5	Психологічний портрет обдарованої особистості	2
ВСЬОГО ГОДИН:		10

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Психологія обдарованості» семінарські заняття не заплановані.

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Тема	Кількість годин
1.	Вступ до психології обдарованості.	2
2.	Генезис обдарованості: освітлення сучасних психологічних аспектів дослідження обдарованості та обдарованих особистостей.	2
3.	Психологічні детермінанти обдарованості: інтелект, творчість та мотивація.	2
4.	Основні види обдарованості	2
5.	Вікові та психологічні особливості обдарованості.	2
6.	Психологічні методи дослідження обдарованості	2
7.	Корекційно-розвивальна робота з обдарованими дітьми різного віку	2
8.	Психологічний портрет обдарованої особистості	2
9.	Соціалізація обдарованої особистості. Розвиток комунікативних здібностей та комунікативної культури обдарованих дітей.	2
10.	Інтеграція обдарованої особистості в освітній процес та професійний світ.	2

ВСЬОГО ГОДИН:	20
----------------------	-----------

8. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Психологія обдарованості» лабораторні заняття не заплановані.

9. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Зміст	Кількість годин
1.	Дослідження історичних підходів до обдарованості у різних культурах. Аналіз філософських поглядів на обдарованість від античності до сучасності.	5
2.	Вивчення мозкової структури та функцій обдарованих особистостей. Аналіз зв'язку між нейропластичністю і різними формами таланту.	5
3.	Критичний огляд існуючих тестів інтелекту та креативності. Обговорення валідності та надійності інструментів оцінювання обдарованості.	5
4.	Інтеграція біологічних, психологічних та соціальних факторів у розумінні обдарованості. Дослідження впливу сім'ї, освіти та соціокультурного середовища на розвиток талантів.	10
5.	Аналіз етичних дилем, пов'язаних з ідентифікацією та розвитком обдарованих особистостей. Обговорення соціальної справедливості у доступі до ресурсів для обдарованих.	5
6.	Вивчення чинників, що сприяють розвитку психологічної стійкості у обдарованих. Дослідження стратегій подолання психологічних труднощів, характерних для обдарованих.	5
7.	Аналіз впливу уяви на розвиток творчих здібностей обдарованих особистостей. Дослідження методів стимулювання уяви у педагогічній практиці.	10
8.	Інтеграція психологічних, освітніх, соціологічних та біологічних досліджень обдарованості. Обговорення переваг та викликів міждисциплінарного підходу.	5
9.	Дослідження впливу гендеру на розвиток та виявлення обдарованості. Аналіз гендерних стереотипів у контексті підтримки талантів.	5
10.	Стратегії кар'єрного консультування для обдарованих молодих людей. Вивчення специфічних потреб обдарованих у професійному розвитку та самореалізації.	5
ВСЬОГО ГОДИН:		60

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі - **ІНДЗ**) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення

програмного матеріалу навчальної дисципліни. На індивідуальну роботу відводяться бали з поточного контролю за рішенням кафедри. Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентів за різні види індивідуальних завдань і додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ - підготовка повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації: а) словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда; б) наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; в) практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою й інтернет-ресурсами; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

12. МЕТОДИ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є: систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання творчих завдань та розв'язання задач; виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів: тестові завдання; розрахункові завдання; обговорення проблеми, дискусія;

аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу); ділові ігри (кейс-методи); презентації результатів роботи; інші.

Кінцевий контроль, форма кінцевого контролю – **диференційний залік (ДЗ)** передбачає визначення рівня сформованих знань і навичок. Його проводять по завершенню вивчення дисципліни. Він включає контроль теоретичної та практичної підготовки. До кінцевого контролю з дисципліни допускаються студенти при умові **відвідування не менше 75% навчальних аудиторних занять** (лекцій, практичних занять) із всією накопиченою сумою балів впродовж вивчення дисципліни(курсу) «Психологія обдарованості». У випадку, якщо студент відвідав **менше, ніж 75%** (пропусків у студента **більше 25% занять**) навчальних аудиторних занять, то він вважається таким, який не виконав навчальну програму й навчальний план з дисципліни, а отож має право повторно вивчати дисципліну.

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю здійснюється за 200 бальною системою контролю знань, прийнятого в університеті та національною шкалою і відображаються у відповідних відомостях.

Оцінювання знань із дисципліни проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогане, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	Fx	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою програми для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів в ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок				Виконання індивідуального завдання	Мінімальна кількість балів
			Традиційні оцінки					
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3,0	1	10	19	15	11	0	10	111

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, і визначатися кількістю тем у модулі. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на практичному занятті.

Загальне оцінювання модуля дисципліни

Поточна успішність максимальна – 200 б. Тем практичних занять – 10	Диф.залік (ДЗ)
Змістовий модуль 1 –10 тем 1 тема – 19 балів Разом –190 балів Індивідуальна робота 10 балів	Диф.залік
РАЗОМ сума балів	200

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, програма навчальної дисципліни, ілюстративні матеріали. Рекомендована література, Мультимедійний лекційний матеріал, опорні конспекти практичних занять, документальні фільми, рекомендована література.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО і ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Предмет, об'єкт та завдання курсу психології обдарованості.
2. Історія вчення про здібності та обдарованість особистості.
3. Зміст та основні концепції обдарованості.
4. Основні теоретичні напрямки дослідження обдарованих дітей.
5. Факторна модель структури інтелекту Дж. Гілфорда.
6. Поняття здібностей та задатків.
7. Співвідношення понять обдарованість, здібності, талант, геніальність.
8. Підходи до визначення поняття обдарованості.
9. Особливості функціонування центральної нервової системи обдарованої особистості.
10. Основні види обдарованості.
11. Загальна розумова обдарованість.

12. Поняття інтелекту. Інтелектуальна обдарованість.
13. Структура творчої обдарованості.
14. Домінуюча роль пізнавальної мотивації.
15. Дослідницька творча активність.
16. Можливість прогнозування і передбачення.
17. Соціально-пізнавальна сфера обдарованої дитини.
18. Морально-емоційна сфера обдарованої дитини.
19. Психофізіологічна сфера обдарованої дитини.
20. Ранні прояви обдарованості.
21. Діти з прихованою обдарованістю.
22. Проблеми виховання та навчання обдарованих дітей.
23. Моделі навчання обдарованих дітей.
24. Креативність. Взаємовплив креативності та інтелекту.
25. Методичні підходи до виявлення різних видів обдарованості.
26. Психологічний тренінг як засіб діагностики обдарованих дітей.
27. Психогенетичні дослідження обдарованості.
28. Прояви розумової обдарованості в роки дитинства.
29. Завдання та форми роботи з обдарованими дітьми.
30. Поняття сенситивного періоду.
31. Особливості обдарованих дітей та молоді: пізнавальна сфера, емоційні особливості, вольова регуляція.
32. Прискорений розумовий розвиток, інтерес до розумової діяльності, розумова активність, потяг до навчання, схильність до абстрактного мислення, особливості пам'яті.
33. Формування адекватної самооцінки розумово-пізнавальних здібностей у молодших школярів.
34. Основні умови та засоби розвитку творчих здібностей у старшому дошкільному віці.
35. Вікові та соціально-психологічні чинники мотивації творчої активності у підлітковому віці.
36. Самооцінка творчо обдарованої особистості.
37. Психологічні характеристики обдарованої особистості на етапі ранньої юності.
38. Психологічні особливості виявлення інтелектуальної обдарованості у студентів.
39. Тренінг творчих здібностей.
40. Соціально-психологічні особливості обдарованої дитини.
41. Соціалізація обдарованої особистості.
42. Труднощі соціальної адаптації творчої особистості.
43. Вплив сім'ї на розвиток інтелекту.
44. Проблема комунікативної культури обдарованої дитини.
45. Чинники розвитку комунікативної культури особистості.
46. Особливості психологічної готовності обдарованої дитини до спілкування.
47. Афективна невірноваженість та комунікативна культура особистості.
48. Психічне здоров'я обдарованої особистості.
49. Психогігієнічні чинники розвитку обдарованості.
50. Особливості впливу творчості на фізичний і психічний стан людини.
51. Профілактика стресів, розумових, емоційних та інших перевантажень обдарованих дітей та молоді.
52. Концептуальні питання гігієнічного забезпечення організації навчального процесу в сучасній школі.
53. Організація навчання розумово обдарованих учнів.
54. Проблеми навчання і виховання обдарованих дітей.
55. Наукові підходи до побудови освітнього процесу обдарованих дітей.
56. Виховання та навчання обдарованих дітей та молоді.

57. Історія вчення про здібності та обдарованість особистості.
58. Зміст та основні концепції обдарованості.
59. Основні теоретичні напрямки дослідження обдарованих дітей.
60. Факторна модель структури інтелекту Дж. Гілфорда.
61. Структура інтелекту за Терстоуном.
62. Поняття здібностей та задатків.
63. Співвідношення понять обдарованість, здібності, талант, геніальність.
64. Психологічні характеристики обдарованої особистості на етапі ранньої юності.
65. Психологічні особливості виявлення інтелектуальної обдарованості у студентів.
66. Соціально-психологічні особливості обдарованої дитини.
67. Соціалізація обдарованої особистості.
68. Труднощі соціальної адаптації творчої особистості.
69. Вплив сім'ї на розвиток інтелекту.
70. Розвиток комунікативних здібностей та комунікативної культури обдарованих дітей.
71. Профілактика стресів та перевантажень в обдарованій молоді.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Василькевич Х.М., Костюк Г.С. Про здібності. Розвиток ідеї Г.С. Костюка в сучасних психологічних дослідженнях. Наук. Зап. ін-ту психології. К.: 2019. Вид. 20. Ч.І. С. 50-64.
2. Вовченко О.В. Про здібності людини. Талант. Позакласний час. 2017. №6. С. 45-47.
3. Демченко О.П. До проблеми використання понять «обдарована дитина» і «дитяча обдарованість» у психолого-педагогічному дискурсі. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. Випуск 51. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2018. С. 137–143.
4. Добровольська Л.П., Яремчук СВ. Здібності як один з головних критеріїв природнього відбору. Педагогіка і психологія. 2016. № 2. С.73-78.
5. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. Житомир: Вид-во: Рута, 2019. 320 с
6. Камишин В.В. Психологічні особливості роботи з спортивно обдарованими дітьми: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини. 2014. 401 с.
7. Камишин В.В. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини. 2014. 370 с.
8. Карпенко Н.А. Психологія творчості: навч. посібник / Н. А. Карпенко. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 156 с.
9. Клименюк Ю.М. Обдаровані діти, їх виявлення та діагностика. Проблеми освіти : збірник наукових праць. Спецвипуск. Вінниця-Київ, 2015. С. 46–50.
10. Музика О.Л. Співвідношення здібностей та обдарованості: суб'єктно-ціннісний підхід //Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України. – К.: Видавництво «Фенікс», 2013. – Т.ХІІ. – Психологія творчості. – Випуск 17. – С.223-233.
11. Соціальна взаємодія і цінності обдарованої особистості: методичний посібник / за ред. О.Л. Музики. – Київ: Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, 2018. –222 с.

Додаткова література:

1. Актуальні проблеми психології. Проблеми психології творчості та обдарованості/За редакцією В.О. Моляко. – Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. - Житомир, 2016. – 195 с.
2. Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2019, Том. VI, Психологія обдарованості, Вип. 15
3. Атамунчук Н. М., Яланська С. П., Тур О. М. Творчий розвиток дітей дошкільного віку засобами арт-практик // Психологічний часопис. – 2020. – Том 6. – № 10(42). – С.17-28.
4. Бажанюк В.С. Психологічні особливості розвитку когнітивної та мотиваційної сфери науково обдарованих студентів // Наукові записки Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України/За ред. академіка С.Д. Максименка. – К.: Міленіум, 2016. - Вип.28. - С. 409-416.
5. Вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. Вип. 2(22): Сучасні проблеми обдарованості особистості: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 20–21 трав. 2021 р.) / МОН України, НАПН України, Ін-т педагогіки [та ін.]; [редкол.: Осадченко І. (голов. ред. та відп. за вип.), Демченко І., Івлєва Н. [та ін.]. Умань: Візаві, 2021. 148 с.
6. Мелешко В. В. Теоретичні засади виявлення інтелектуальної обдарованості учнів старшого шкільного віку в закладах освіти // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2019. – № 4(75). – С. 29-35.
7. Психологічні та соціальні чинники адаптації обдарованої особистості в умовах інформаційно-освітнього середовища закладів загальної середньої освіти: методичний посібник / К. А. Андросович, Г. В. Ільїна, Л. І. Ткаченко, І. О. Якимова. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. – 138 с
8. Робота практичного психолога з батьками обдарованих дітей // Обдарована дитина. 2017. № 5. С. 28 – 33.
9. Gifted adolescents: Psychological behaviors, values, and developmental implications. Mary Howard-Hamilton. Bridget A. Franks. 2018. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02783199509553656>
10. No Child Is Just Born Gifted: Creating and Developing Unlimited Potential. Barbara Clark is a past-president of the National Association for Gifted Children (NAGC). 2016. URL: <https://www.nagc.org/blog/no-child-just-born-gifted-creating-anddeveloping-unlimited-potential>
11. Gifted Children: How to Bring Out Their Potential. Enrichment activities can provide for very bright kids. By Christian Fischer. Scientific american mind august. 2008. URL: <https://www.scientificamerican.com/article/coaching-the-gifted-child/>
12. Assessment of student's potential based on the data concerning productivity and psychological comfort of education. Evaluación del potencial del alumno en base a datos relativos a productividad y confort psicológico educativos Ivan Sergeyeovich Samokhin; Marina Georgiyevna Sergeeva Elena Valeryevna Tabuyeva; Tatyana Gennadyevna Stanchulyak; Elena Georgiyevna Kolesina. Vol. 39 (# 02) Year 2018. Page 22. URL: <https://www.revistaespacios.com/a18v39n02/a18v39n02p22.pdf>

15. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Терещенко Л. Психологічні особливості виховання обдарованих дошкільників. Вісник Інституту розвитку дитини. 2010. № 8. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
2. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича www.library.univ.kiev.ua
3. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
4. Національна бібліотека України <http://www.nbu.gov.ua/>
5. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>